MOTIUS I NOMS DE CASES DE RIBES, PUIGMOLTÓ, VILANOVETA I LES TORRES

Anton Ferret i Baig
Joan Garriga i Cuadras
Josep Mestre i Raventós
Xavier Miret i Mestre
Rosa Nin i Cuadras
Josep-Lluís Palàcios

Ribes, juny de 1984

EDITA LA REGIDORIA DE CULTURA DE L'AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Presentació

Els motius són una realitat de cada dia pròpia dels llocs on encara la majoria de la gent es coneixen els uns als altres.

Gairebé tots tenim un motiu o un renom que fa servir la gent del poble per distingir-nos. De gent que porta un mateix nom o un mateix cognom n'hi ha molta, per això es recorre a denominacions fora del que podem dir-ne la legalitat quan s'ha de fer referència a una persona determinada que cal que quedi ben identificada. No hi ha dubte que els motius i renoms faciliten la identificació. A vegades procedeixen de l'ofici que fa la persona, del lloc on viu o del qual ve, d'una qualitat remarcable, d'una transformació del nom o d'un esdeveniment. Els motius, encara que quasi sempre són individuals, molt sovint quedaven lligats a una família o casa i es transmetien de pares a fills. N'hi ha, de motius, que apareixen espontàniament, d'altres estan posats amb intenció. Encara és recordat en Peret de la Clima, que va rebatejar mig poble amb motius que a vegades encara duren.

Aquest recull de motius i noms de cases que us presentem no és pas complet; està posat per ordre alfabètic perquè vegeu fàcilment els que potser hi falten. No és pas cap treball acabat: ni hi són tots els que deuen existir, ni hem explicat el seu significat i origen. Primer hem posat la llista dels motius més antics que en general són els més coneguts per la majoria del poble, malgrat que en alguns casos ja hagin desaparegut. En una segona llista hem posat els motius més recents que potser no són tan coneguts per tothom. El seu elevat nombre indica que es tracta d'un fet viu i dinàmic.

No hem inclòs en la llista els noms de cases que presenten el cognom de la família, o aquest seguit del nom de lloc (per exemple Can Quadres de la Timba), en canvi, hi hem posat els noms que presentaven alguna alteració (p. e. Can Jaquetes, que ve de Jaques). També hem posat els prenoms sense variacions que per la seva raresa han restat com a denominació hereditària d'una casa (p. e. Can Climent o Can Macià).

Vegeu quins són els nostres motius i noms de cases:

A

Abet
Adroguer vell
Agapito
Agulla
Agustí
Agutzil
Agutzil baldufa
Agutzil manquet
Agutzilet
Aleix
Aligot
Andreuet
Angeleta
Angelita
Anton paleta
Arengader
Arts-i-oficis
Azaña

B

Baldomero
Balutxu
Barba
Barber
Baró
Barones
Barraca
Barretet
Barrinaire
Baster
Benet
Bercoc
Berra
Berruga
Blanc
Bisbe Caixal
Boca de calaix
Boca gran
Bocoi
Bolitx
Bonic
Bori
Bordeus
Borni
Boter
Botinet
Bragueta santa
Brígida
Brisa
Buina
Burra vella

C

Cabaler
Cabestrillos
Calent
Campana
Canela
Cantó
Canyellenca
Cap d'amunt de les cases
Cap d'avall de les cases
Cap de calç
Cap de cavall
Cap-gros
Cargolí
Carmelito
Carnisser nou
Carnisser vell
Carratxic-carratxoc
Carreter
Casa Cremada (la)
Casa Gran (la)
Casa Vella
Cases-rojes
Casota (la)
Castellà
Catarrac
Cava-guixes
Cavall-tonto
Cavaller
Cavallo (la)
Cecília
Celestino
Cella-blanc
Cendra
Cirereta
Climent
Climentó

Can Peret Coll.

Coix
Colom
Comadrona dels gossos
Comaretes
Comprativa (can)
Correus (la de)
Cosme
Costeta
Costurera
Cotilla
Cotorrita
Cotxa
Crico
Cristina
Cubanos (els)
Cubellada
Cues (les)
Cugullada

D

Déu-m'ajudi
Deu-més
Doctoret
Dos-diners
Drapaire

E

Enganya-pagesos
Esca
Escarbats (els)
Escolà
Escorçaire
Escura-llits
Esmolet
Espardenyera
Esperança
Esperanceta
Espetec
Esquilador
Esquilet
Esquirols (els)
Estevet-manyà
Eusebi

F

Facciós
Faló
Fanigola
Farmàcia (can)
Fart-de-fesols
Fava

Feina
Feliu
Fèlix de la calç
Fesol
Fesolet
Figots
Filosa
Flauta
Folet
Foradada (la)
Forner-vell
Friquita (la)

G

Galeus
Gallinera
Gallinot
Ganet
Ganut Pasculí
Ganso
Garsa
Gat-negre
Gayarre
Geló
Gelona
Gepet del Clot
Gepet d'en Jombis
Gorrut
Gos-de-Falda
Gos-gros
Granja (la)
Gras
Gris dels carç
Gregori
Grossa de l'hostal
Guaita-timbes
Guenyo de la Serra
Guillem
Guineu
Guixera
Guixes

H

Hereu Cotxa
Hereu Fuster
Hereu Menut

I

Inglès
Isabelites (les)

J

Jaquetes
Jaumet-bo
Jan
Jènies (les)
Joan del pis
Joanet d'en Zidro
Joanet paleta
Jombis
Jordi en Màrtir
Jornal-i-mig
Josepet de la fustera
Jove
«Juanita»
Juliana

L

Laieta
Lenci
Llagostí
Llagrimeta
Llarg de Can Coll
Llarg dels Cocons
Llarg de la Serra
Llebre
Lleganya
Llempalles
Llempaietes
Llindai
Llosetes
Lluís de les cabres
Lolo
Lucas

M

Macià
Madró

Magí del Castell
Magí del Pis
Magí-gros
Magina
Magins (els)
Mal-de-ventre
Mal-hivern
Malura
Mamet
Manció
Manco
Manel d'en Lluís
Manel d'en Xeràpit
Manelic
Manetes
Mano
Manola
Manuela
«Mañanas»
Marcelino
Margera
Maria-gran (en)
Marianos (els)
Maria-santa
Marieta
Mariquildo
Martellet
Marxentones
Masover
Mata-gats
Mata-pa de Solers
Matxo-vell
Menuts
Mestre-xic
Met del castell
Metge Pere
Mieta
Milanet
Milhomes
Millonària
Milot-boig
Mingo
Miqueló
Mironet
Miro

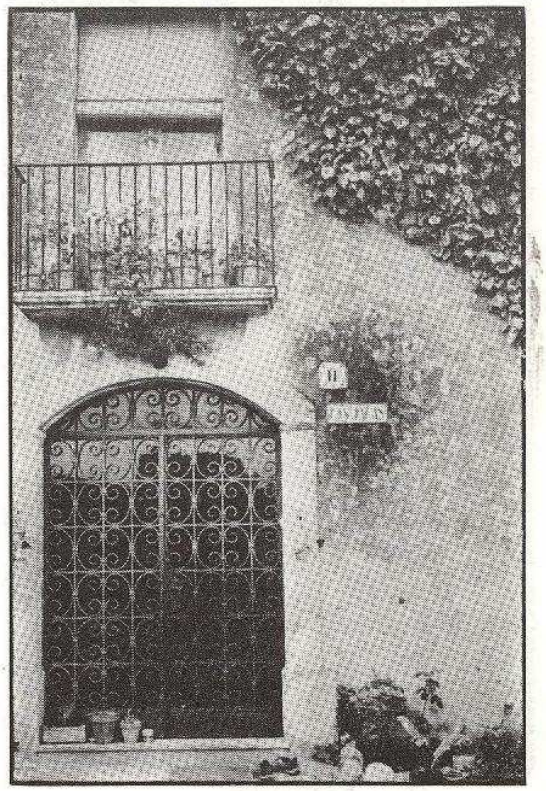

Can Jacas

Monjo
Mossa (en)
Mossa Barrinaire
Mossèn Anton
Mosseta
Mosso del rector
Mosso-Milà
Mosso-Puig
Muç
Mullena
Muntanyès
Murici

N

Nan
Nas
Nassos
Negre dels carç
Nelo
«Niño»
Nisa
Noi del cafè
Noiet
Noiet sabater

Nor, (la)
Nyuc

O

Ou-ferrat

P

Paf
Pagès-ric
Paisse
Panxa-ample
Panxito
Panxo
Paquita
Parici
Pasculí
Pastor
Pat
Patata
Pau Artigues
Pau-callat
Pau de la Gralla
Pau de l'Hostal
Pau de Sant Pau
Pau-soldat
Pau del tió
Paula
Paula dels ous
Peixet
Pelivint
Pelut
Penca-i-morro
Penya
Pep de l'Angelina
«Pepe»-negre
Pepeta
Pepsicola
Pepus
Percalo
Perdiu
Pere Joan
Pere Maria
Pere-sioi
Pere tau
Peret Boter
Peret del Carç

Can Pau Artigas,
una botiga al centre comercial de Ribes

Peret de la Clima
Peret Coll
Peret Macià
Peretó
Perrinos
Petit-son
Petus
Pià
Pilena
Pinyoner
Pioc
Pirata
Pirretes
Pissos (els)
Pitus
Pixa-brosses
Pixa-enagos
Pinzell
Plats-i-olles
Plom
Po-Comes
Po-Fort
Po-Jeroni
Poma
Popes
Popets

Po-rojas
Porta-creus
Po-Virella
Po-Xacó
Providència
Pubill-xicotell
Puça
Punxes

Q

Quatre-figotes
Quatre-ulls
Queixalot
Queralt
Quim
Quima
Quimeta

R

Ragollat
Ralet
Ramonet
Rata
Reina
Renegat
Riteta
Rito
Roda
Romaní
Roquer
Ros
Rosalia
Rosa-malalta
«Rosario»

S

Sabatera
Sac
Salvador de les Cabres
Sarri
Sàrria
Sastre
Satrot
Saturno
Sec

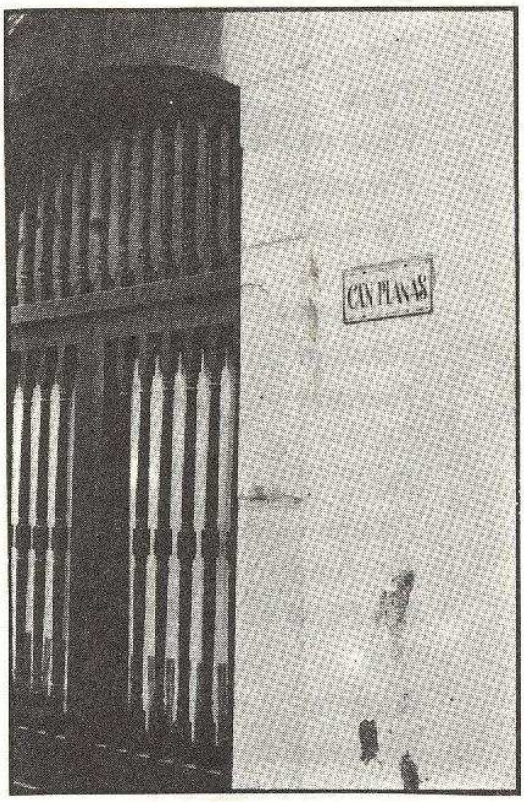

Can Planas, al popular carrer del Pi.

Secretàries (les)
Segai
Sendo
Senyor Emili
Senyor Ernesto
Serafí
Sivina
Sileta
Simon
Soca
Soques
Soldat
Sol-post
Son
Soneta
Sopes
Sord
Sub-cabo
Sub-pum-ja-està
Susa

T

Tabaco
Tabola

Tacó
Tana
Tano
Tano de l'Espetec
Tartraner
Tavernó
Teió
Teronet
Teixidor
Terraire
Tet
Tia
Tineta
Tio Juanito
Tio Pepe
Titó
Tomeu
Toneta
Toni del Forn
Torçat
Tori
Torreta
Totxet
Totxo
Trepitja-punxes
Tribulacions
Trulia
Tudet
Tuietes
Txeca

V

València
Vàries
Varito
Vell-verd
Vella-pelada
Ventura-xiulador
Ventureta
Vetllo
Vicari
Vidaló
Vilanoveta (el)
Virolat

Can Macià, actualment al bell mig de la urbanització del mateix nom.

X

Xemeringa
Xera
Xeràpit
Xerric
Xicallo
Xic dels bonys
Xic d'en Falu
Xic-soques
Xico-jove
Xicona
Xiconet
Xico-rossell
Xicotell
Xico-xic
Xiquet
Xiulador
Xixo
Xorei
Xoriguera
Xum
Xurrilla

Z

Zaus
Zenòbia
Zidro
Zidret

MOTIUS NOUS

A
Aranya
Aton

B
Benito
Berto
Betus
Boli
Bon
Braga
Budixos
Burgui
Butí-marc

C
Cabessón
Cabra
Cagdo
Calbo
Cap-gros
Capi
Cap-inflat
Caranda
«Carmen-collares»
Carreto
Carri
Cascabullo
Cavall de cartró
Cliques (els)
«Conejo»
Coreano
Corral
Cristus
Cuela
Cunsu

D
Dientes
Dimoni

E
Escarabat-negre
Esquitx
Estufa

F
Farmàcia
Feli
Felip
Feliça
Feliço
Ferro-calent
Fletxa
Foca
Forner-vella

G
Garrí
Giovanni Papanni
Gordo
«Goyo»

I
Iaia
Iaio
Ianqui
Iegus
Indio
Infanticida

J
«Juanito»

K
Katanga
Kempes
Kubala

L
Làcios

Lal
Largo
Lau
Laura
Lauren
Letes
Lijeru
Lisso
Lletota
Loren

M

«Madrileño»
Mamà
Mamàs
Manela
Marcuela
Mari
Marrana
Messi
«Mezi»
Miles
Mininus
Miona
Mi-ramon
Mona
«Monze»
Moro
Mundos
Mut

N

Nana
Nani
Nano
«Negro»
Nen
Nena
Neni
Nervi
«Niña-moderna»
«Niña-bonita»
Niqui
«Nito»
«No-do»
«Nous-sommes»

O

Ojo-de-águila

P

Pacà
Paco-la-burra
Padrecito
Palau
Pantera
Papà
Papi
Pastera
Patateta
Peco
Pe-jacas
Pelat
Peli
Pells
Penjolls
Pepito
Pere-els-Carç
Pere-Muç
Pere-sam
Pere-toldo
Petaca
Piegus
Pies-negros
Pillet
Pillo
Pisqui
Pit de ferro
Pito
Pitxis (els)
«Polillas»
Pollastre
Pollo
Pomparra
Pompet
Pompi
Potro
Pudor-cremat

Q

Quirie
Quirze

R

Rateta
Reta
Roqui
Rossi

S

Sac de guix
Sai
Sant-pare
Sarita
«Siete camas»
Sindi
Sipri
Sito
Soldó
«Sonrisas»
Suec

T

Tefus
Tigre
Titi
Toli
Tomàquet
Toto
Trini
Tristón
Txè
Txen-Txu
Txumba

U

Uixman

V

Varito
Vellana
Vier

W

Wasman

X

Xè
Xica
Xicarrona
Xiquet
Xurri

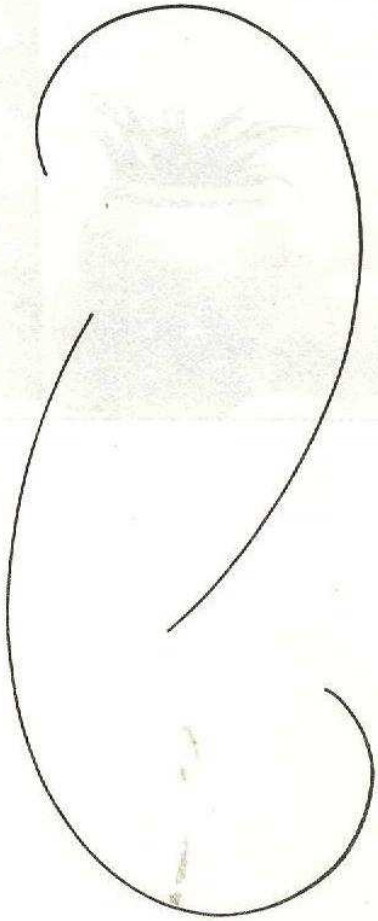

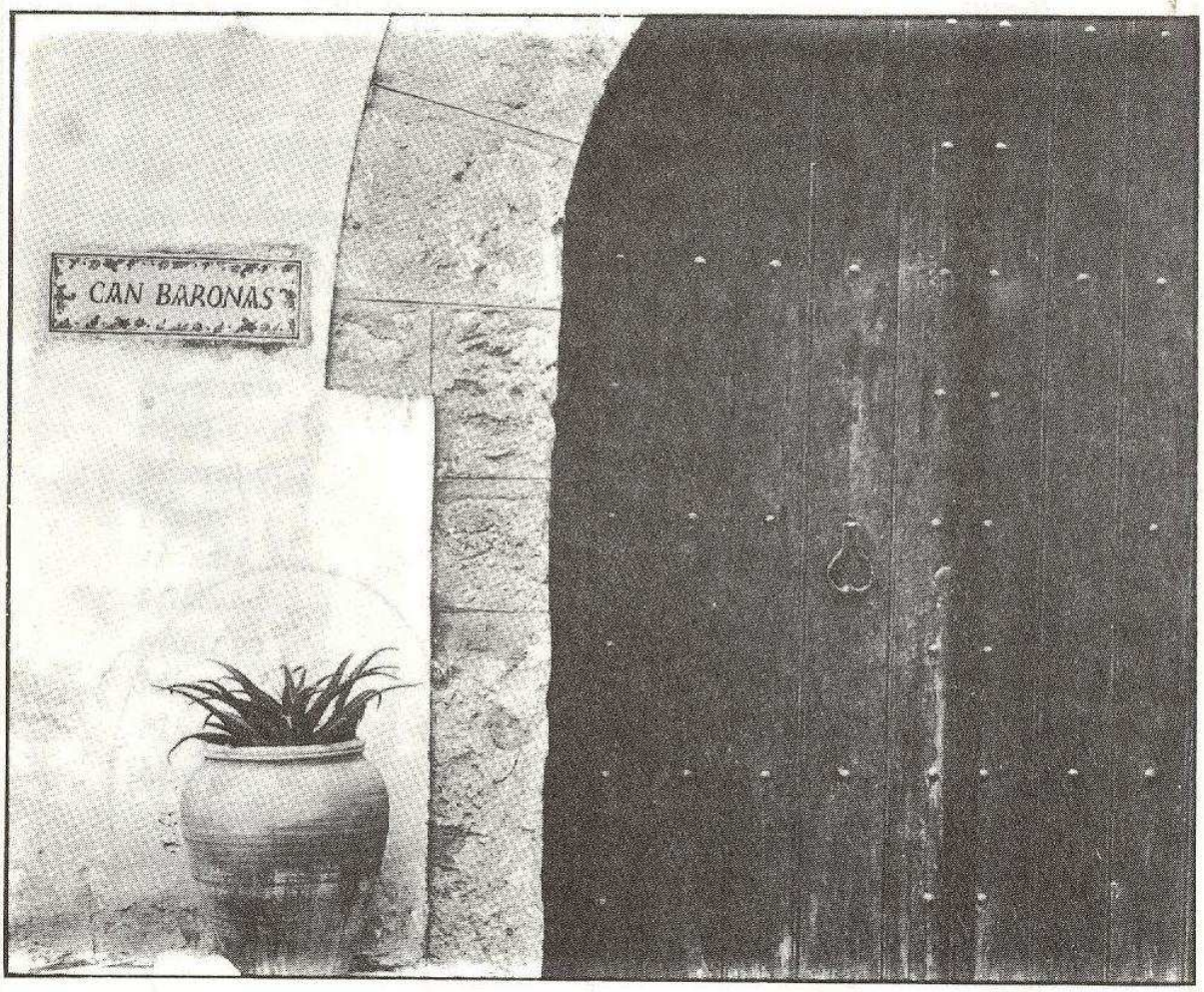

Can Barones, a Les Torres.
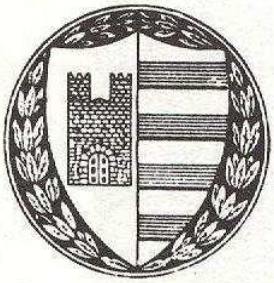
Fotografies: Mercè Giralt